

8. Pakhalchuk N. Pedagogical conditions of activation of children's motional activity. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журн.* Суми: Вид-во Сум.ДПУ імені А.С.Макаренка, 2016. № 6 (60). С. 240–254.

9. Пахальчук Н. Використання мультимедійних технологій у підготовці студентів до фізичного виховання дошкільників. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи* / ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.), Коберник О.М. Умань, 2014. №8. С. 132-137.

10. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАКТИК РОБОТИ З ДОШКІЛЬНИКАМИ В ПРИРОДІ

Наталія Пахальчук, кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

Олексій Федорук, засновник школи «Родовід», член громадської організації української діаспори в Данії «Ластівка», учасник міжнародного проекту «Український дім» (Копенгаген, Данія).

PREPARATION OF FUTURE EDUCATORS FOR IMPLEMENTING EUROPEAN PRACTICES OF WORKING WITH PRESCHOOL CHILDREN IN NATURE

Natalia Pakhalchuk, Candidate of Pedagogy, Associate Professor

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

Fedoruk Olexsii, Founder of «Rodovid» School, member of the Ukrainian Diaspora community organization «Lastivka» in Denmark, participant of the international project «Ukrainian House» (Copenhagen, Denmark)

Анотація. В статті розкриті особливості реалізації проекту PEGEU 101085248 Erasmus+ Jean Monnet Module, подані методи та прийоми роботи в межах факультативної дисципліни.

Ключові слова: Erasmus+, проект, здобувачі вищої освіти, лісові садочки.

Abstract. The article discusses the peculiarities of implementing the project PEGEU 101085248 Erasmus+ Jean Monnet Module, presenting methods and techniques for working within the framework of an elective course.

Key words: Erasmus+, project, higher education students, forest kindergartens.

Сучасне суспільство зазнає швидкого розвитку новітніх технологій та техніки. Ці процеси технізації, автоматизації та інформатизації виробництва та освіти, хоча й приносять позитивні зрушення, але також мають негативні наслідки для людини. Зокрема, зменшення рухової активності, реального спілкування, залежність від гаджетів тощо. Однак, в дошкільній освіті постійно шукають баланс між традиційними та інноваційними методами. На слухну думку О.Янкович, «захоплення дітей і молоді новітніми технічними пристроями зумовлює виникнення в них «синдрому дефіциту природи». Цей «діагноз» ставлять навіть наймолодшим – дітям дошкільного віку. Одним із способів усунення зазначеного синдрому – нестачі контактів з природою – є розвиток альтернативної освіти, зокрема лісових садків» [4, с. 26].

Науковці зазначають, що «воєнний стан наносить суттєву шкоду розвитку освіти і є гальмом генези лісової освіти. Проте за таких умов не варто скорочувати контакти дитини з природою..., доцільно розвивати засади «педагогіки калабані» та обґрунтовувати нові напрямки педагогіки, які передбачають збільшення контактів дитини з природою, а також інноваційні освітні технології екологічного виховання» [4, с. 27-28].

Актуальною остає проблема готовності педагогів до організації діяльності дошкільників просто неба. Зокрема, у Вінницькому державному педагогічному

університеті імені Михайла Коцюбинського реалізується проєкт «Дошкільна освіта в умовах зеленого середовища: синергія європейських практик і українських традицій» (PEGEU 101085248 Erasmus+ Jean Monnet Module) [3]. За основу проєкту взятий досвід країн Європи з організації дошкільної освіти в умовах лісу («лісові садочки»).

В контексті проєкту передбачені різні заходи: проведення для здобувачів СВО бакалавр факультативного курсу; віртуальна подорож «Європейський досвід «педагогіки бруду» та української «педагогіки калабані»: спільне та відмінне»; організація майстер-класів тощо [3]. Так, факультативна дисципліна «Дошкільна освіта в умовах зеленого середовища: синергія європейських практик і українських традицій» включає такі модулі:

Модуль 1. Концептуальні засади створення відкритого освітнього середовища в країнах ЄС.

Модуль 2. Рухова активність та здоров'язбереження на свіжому повітрі: європейський вимір.

Модуль 3. Розвиток здібностей, обдарованості й таланту дітей в умовах лісової школи: від ЄС до UA.

Модуль 4. Екологічний розвиток дошкільників у природному середовищі: європейський підхід.

Модуль 5. Європейські практики розвитку креативності дошкільників.

Викладання факультативної дисципліни забезпечують викладачі факультету дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної ВДПУ імені Михайла Коцюбинського: доц. О.Демченко, проф. К.Крутий, доц. Н.Пахальчук, ст.викл. К.Колеснік, ст. викл. І.Стахова.

Подамо приклад інформаційних блоків, які були досліджені під час викладання першого модулю [1; 2; 4; 5 та ін.].

Лісові дитячі садочки набули популярності в багатьох країнах Європи: Данії, Німеччини, Швеції, Польщі тощо. Зазвичай такі типи закладів працюють із понеділка до п'ятниці з 8:00 ранку до 16:00-18:00 вечора. Розклад може варіюватися залежно від конкретного закладу дошкільної освіти, країни та регіону. Однак всі програми освіти та розвитку дошкільників базуються на екологічних принципах та зорієнтовані на вивчення природи й довкілля. Розклад може включати різні активності просто неба: екскурсії в ліс, заняття з рукоділля, створення іграшок із природних матеріалів тощо.

Визначимо орієнтовний розпорядок дня лісового садочка (Данія):

- 06.30 – 09.00 – прийом дітей, сніданок, вільна гра.
- 9.00 – 9.30 – активний відпочинок на природі.
- 10.15 – 11.00 – заняття в лісі або на території закладу.
- 11.00 – 11.30 – споживання органічної їжі.
- 11.30 – 13.30 – сон для деяких дітей у приміщенні закладу або в наметі на лісовій базі.
- 13.30 – 14.30 – споживання овочів та фруктів, органічного молока тощо.
- 14.45 – 17.00 – ігри та інші види діяльності на території закладу (годування кроликів, курей та ін.; заняття в майстерні; прогулянки лісом тощо).

Розпорядок дня в лісових садочках має послідовну структуру, яка сприяє організації дітей та формує відчуття безпеки. Однак визначений розклад може змінюватись, якщо в дітей виникає цікава для них спонтанна діяльність та вільна гра. Наведемо приклад розпорядку дня іншого лісового садочка (Німеччина):

- 7:00 – 8:00 – прибуття дітей до закладу.
- 8:00 – 8:30 – сніданок.
- 8:40 – ранкове коло.
- 8:55 – подорож до лісу.
- 12:00 – 12:30 – обід.
- з 12:30 – час для тихих заходів.
- з 13.30 – заходи на території лісового дитячого садочка.

Організація діяльності дітей у лісі базується на різноманітних педагогічних принципах, які забезпечують ефективність та якість педагогічного процесу.

Так, принцип дитячої центрованості передбачає, що дошкільники мають бути в центрі педагогічного процесу. Педагоги лісових дитячих садочків повинні розуміти та враховувати потреби, інтереси та здібності кожної дитини, щоб надати їм максимальну підтримку та можливість для розвитку.

Принцип діяльнісного підходу включає розвиток здібностей дітей, набуття дошкільниками нової інформації в процесі дослідження та експериментування в природному середовищі.

Принцип інтегрованого підходу передбачає інтеграцію різних освітніх напрямів та підходів у процесі організації діяльності дітей просто неба. Зокрема, освітня взаємодія з дітьми просто неба в одному занятті може включати набуття рухової, природничо-екологічної, ігрової, мовленнєвої тощо компетентностей, формування емоційно-ціннісного ставлення.

Принцип партнерства передбачає активну співпрацю між педагогами, батьками та дітьми; взаємодію та комунікацію дошкільників між собою просто неба в процесі вільної гри тощо.

Таким чином, визначимо переваги лісових садочків у розвитку дошкільників:

1. Лісові садочки надають унікальну можливість дітям взаємодіяти з природою; дошкільники можуть досліджувати, спостерігати та відчувати навколишнє середовище.

2. Активізація фізичної активності просто неба, розвиток координації рухів, гнучкості, сили, загальної витривалості тощо.

3. Розвиток соціальних навичок, комунікації, співпраці та взаємодопомоги.

3. Розвиток творчих та інтелектуальних здібностей, спостережливості, допитливості, фантазії тощо.

Також під час викладання першого модулю зі студенти досліджували проблеми, які можуть виникнути за умови організації лісових садочків в Україні, та знаходили можливі шляхи їх вирішення.

Проблема: недостатня інфраструктура та обладнання лісових садочків.

Можливі шляхи вирішення: розширення партнерства з державними та приватними організаціями для забезпечення необхідної інфраструктури та обладнання лісових садочків тощо.

Проблема: ризик нанесення шкоди довкіллю.

Можливі шляхи вирішення: використання біорозкладних матеріалів та іграшок, що нешкідливі для природи; регулярне очищення території від сміття та інших залишків; проведення освітньої роботи з педагогами та дітьми щодо охорони природи та довкілля тощо.

Таким чином, головною метою проєкту «Дошкільна освіта в умовах зеленого середовища: синергія європейських практик і українських традицій» є підвищення компетентності педагогів, теоретична та практична підготовка студентів до організації роботи з дітьми дошкільного віку в умовах зеленого середовища в поєднанні кращого досвіду Європи та українських традицій. В проєкті зелене середовища розглядається як здорове безпечне середовище в природних умовах з метою забезпечення добробуту дітей дошкільного віку, психологічного й емоційного благополуччя.

Список використаних джерел

1. Клевака Л., Гришко О. Лісовий дитячий сад як інтеграція дошкільника з природою. *The XXV International Science Conference «Implementation of modern science and practice»*, May 11–14, 2021. Varna: International Science Group, 2021. P. 358–362. URL: <https://isg-konf.com/implementation-of-modern-science-and-practice/>

2. Лугіна О. В. Польські інноваційні педагогічні системи виховання та навчання дітей-дошкільників. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. Умань, 2012. Ч. 3. С. 179–184.

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpudpu_2012_3_27.

3. Проєкт «PEGEU 101085248 Erasmus+ Jean Monnet Module» «Preschool education in a green environment: the synergy of European practices and Ukrainian traditions». URL: <https://www.facebook.com/groups/4882881548479097>.

4. Янкович О. Лісова дошкільна освіта в Україні в умовах воєнного стан. *Реалізація освітніх ініціатив в умовах воєнного часу: вітчизняний та зарубіжний досвід: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Національний університет «Львівська політехніка»)*, м. Львів, 18 – 19 жовтня 2022 року / за заг. ред. О. М. Ієвлева. Львів, 2022. С. 26-28.

5. Янкович О. Генеза лісової дошкільної освіти в Польщі та Україні: витоки і сучасність. *Слово. Стратегії. Інновації: колективна монографія* / за заг. ред. О. Турко, О. Янкович. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2022. С. 123-149.

6. Ordon U. Przedszkola leśne a potrzeba edukacji zdrowotnej i ekologicznej wśród najmłodszych. *Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce (EETP)*. 2019. Vol. 14. Nr 3 (53). S. 111–121.

7. Luonnossa kotonaan- ulkoilmaelämää viettävien päiväkotien, päiväkotien yksittäisten ryhmien ja perhepäivähoitajien verkosto. URL: <http://surl.li/gxrix>

8. Dyrehavens Naturbørnehave. URL: <https://www.dyreskov.dk/home>.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ В ЕКОЛОГО-ПРИРОДНИЧІЙ ОСВІТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: РОЛЬ ТВОРЧОСТІ ПЕДАГОГА

Анастасія Петрунець, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: І.М. Лапшина, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

THE USE OF MODERN MEANS OF CLARITY IN ECOLOGICAL AND NATURAL EDUCATION OF OLDER PRESCHOOL CHILDREN: THE ROLE OF TEACHER'S CREATIVITY

Anastasia Petrunets, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. Авторка досліджує використання сучасних засобів наочності в еколого-природничій освіті дітей старшого дошкільного віку, роль творчості педагога в цьому процесі. Здійснює аналіз деяких попередніх досліджень науковців та представляє творчий досвід вихователів ЗДО з даної проблеми. Узагальнює спільні підходи та перспективи використання сучасних засобів наочності в еколого-природничій освіті дітей старшого дошкільного віку.

Ключові слова: діти старшого дошкільного віку, еколого-природнича освіта, засоби наочності, творчість педагога.

Abstract. The author examines the use of modern visual aids in environmental and natural science education for children of senior preschool age, as well as the role of a teacher's creativity in this process. The paper analyzes some of the previous studies conducted by researchers and presents the creative experiences of educators in solving this problem. The study summarizes the common approaches and perspectives of using modern visual aids in environmental and natural science education for children of senior preschool age.

Key words: children of senior preschool age, environmental and natural science education, visual aids, teacher's creativity.